

V I Lenin

Om ”vänster”-barnslighet och småborgerlig mentalitet

Det faktum att ”vänsterkommunisternas” lilla grupp har gett ut sin tidskrift *Kommunist* (nr 1 av den 20 april 1918) och sina ”teser” är en glänsande bekräftelse på vad jag sagt i broschyren om sovjetmaktens närmaste uppgifter. En mera påtaglig bekräftelse – i den politiska litteraturen – på hela naiviteten i detta försvar av den småborgerliga slappheten, som ibland döljer sig bakom ”vänster”-paroller, skulle man inte ens kunna önska sig. Det är nyttigt och nödvändigt att dröja vid ”vänsterkommunisternas” resonemang, ty de är karakteristiska för den nuvarande situationen. De visar utomordentligt klart – från den negativa sidan – ”kärnan” i denna situation. De är lärorika, ty vi ser framför oss de bästa av de personer som inte förstått denna situation, som både ifråga om kunskap och ifråga om hängivenhet för saken står långt över dussinrepresentanterna för samma fel, nämligen vänstersocialistrevolutionärerna.

I

Som en politisk faktor – eller som en faktor som gör anspråk på en politisk roll – har ”vänsterkommunisternas” grupp gett oss sina ”teser om det nuvarande läget”. Det är en god marxistisk vana att ge en sammanhängande och helgjuten framställning av grunderna för sina åsikter och sin taktik. Och denna goda marxistiska vana har hjälpt till att avslöja våra ”vänstermäns” fel, ty enbart försöket att argumentera – och inte deklamera – blottar redan det ohållbara i argumentationen.

Det första som faller i ögonen är massan av anspelningar, antydningar och undanflykter i den gamla frågan huruvida det var riktigt att ingå Brestfreden. ”Vänstermännen” har inte vågat ställa denna fråga direkt, utan de trippar komiskt av och an, staplar det ena argumentet på det andra, kommer med sökta resonemang, griper efter alla möjliga ”å ena sidan” och ”å andra sidan”, breder ut sig i tankar om alla möjliga saker osv och anstränger sig att inte se hur de vederlägger sig själva. Den omständigheten att 12 röster på partikongressen avgavs emot freden och 28 för är ”vänstermännen” ivriga att framhålla. Men de förtiger blygsamt att de i sovjetkongressens bolsjevikgrupp erhöi mindre än en tiondel av många hundra röster. De uppställer ”teorin” att det var de ”uttröttade och deklasserade” som gick in för freden, medan ”arbetarna och bönderna i de ekonomiskt livskraftigare och med spannmål bättre försedda områdena i söder” var mot freden ... Kan man annat än skratta åt detta? Inte ett ord vare sig om att den allukrainska sovjetkongressen röstade för freden eller om det som socialt och klassmässigt karakteriserar det typiskt småborgerliga och deklasserade politiska konglomerat i Ryssland som var mot freden (vänstersocialistrevolutionärernas parti). Det är ett rent barnsligt maner att med komiska ”vetenskapliga” förklaringar skylla över sin egen bankrutt, att dölja fakta, som om de bara räknades upp, skulle visa att det var just den deklasserade, intellektuella ”gräddan” och toppen i partiet som bekämpade freden med den revolutionära småborgerliga frasens paroller, och att det var just arbetarnas och de utsugna böndernas *massor* som drev igenom freden.

Den enkla och klara sanningen banar sig dock väg genom alla dessa ”vänstermännens” förklaringar och undanflykter i frågan om krig och fred. ”Fredsslutet har”, är tesernas författare tvungna att erkänna, ”än så länge försvagat imperialisternas strävan efter en internationell uppgörelse [detta är inte alldeles exakt sagt av ”vänstermännen”, men vi kan inte här dröja vid inexacta formuleringar]. Fredsslutet har redan lett till att konflikten mellan de imperialistiska makterna skärpts.”

Ja, det är ett faktum. Just detta har *avgörande* betydelse. Just därför var motståndarna till fredsslutet objektivt en lekboll i händerna på imperialisterna, hade fastnat i deras snara. Ty innan det brutit ut en internationell socialistisk revolution, som omfattar flera länder och är så

stark att den kan besegra *den internationella imperialismen*, är det socialisternas direkta skyldighet att efter sin seger i ett enskilt (särskilt ett outvecklat) land inte ta upp kampen mot imperialismens giganter, att försöka undvika strid, att vänta tills imperialisternas sammandrabbning sinsemellan *ännu mera* försvagat dem och fört revolutionen i andra länder ännu närmare. Denna enkla sanning insåg inte våra ”vänstermän” i januari, februari och mars, och de är också nu rädda för att öppet erkänna den, men den banar sig väg trots alla deras förvirrade resonemang om att ”å ena sidan kan man inte låta bli att erkänna, å andra sidan måste man medge”.

”Under nästa vår och sommar”, skriver ”vänstermännen” i sina teser, ”måste det imperialistiska systemets sammanbrott börja. I händelse av den tyska imperialismens seger under krigets nuvarande fas kan sammanbrottet endast uppskjutas för att sedan ta sig uttryck i ännu skarpare former.”

Här är formuleringen ännu mera barnsligt inexakt, trots all lek med vetenskaplighet. Det är naturligt för barn att ”uppfatta” vetenskapen så som om den kan bestämma under vilket år, under våren och sommaren eller under hösten och vintern som ”sammanbrottet måste börja”.

Dessa ansträngningar att ta reda på det som man inte kan få reda på är löjliga. Ingen enda seriös politiker kommer någonsin att säga, *när* det ena eller andra sammanbrottet av ett ”system” ”måste börja” (detta desto mindre som *systemets* sammanbrott redan börjat och frågan gäller tidpunkten för explosionen i *enskilda* länder). Men genom den barnsliga hjälplösheten i formuleringen bryter sig följande obestriddliga sanning fram: vi står nu, en månad efter den ”andhämtningspaus” som inträdde efter fredsslutet, *närmare* revolutionära utbrott i andra, mera framskridna länder, än vi stod för en eller halvannan månad sedan.

Vad följer härav?

Härav följer att fredens anhängare hade fullständigt rätt och att deras ståndpunkter redan bestyrkts av historien. De försökte göra klart för dem som älskar det effektfulla att man måste kunna beräkna styrkeförhållandet och *inte hjälpa* imperialisterna genom att underlätta deras kamp mot socialismen i ett ögonblick, då socialismen ännu är svag och chanserna i kampen är uppenbart *ogynnsamma* för socialismen.

Men våra ”vänster”-kommunister – som också tycker om att kalla sig ”proletära” kommunister därför att det finns särskilt lite proletärt och särskilt mycket småborgerligt hos dem – är ur stånd att tänka på styrkeförhållandet, att beräkna det. Det är just detta som är marxismens och den marxistiska taktikens kärna, men de går förbi ”kärnan” med ”stolta” fraser som t ex följande:

”. . . Den passiva ‘fredsmentalitetens’ förankring bland massorna är ett objektvt faktum i den politiska situationen ...”

Vilken pärla! Efter tre år av det mest kvalfulla och reaktionära krig har folket tack vare sovjetmakten och dess riktiga taktik, som inte inlåter sig på frasmakeri, fått en liten, ytterst liten, osäker och långtifrån fullständig andhämtningspaus, men våra ”vänster”-intellektuella snillen talar djupsinnigt, med en i sig själv förälskad Narkissos’ stora later om ”den passiva [!!!!] fredsmentalitetens förankring [!!!] bland massorna [????]”. Hade jag inte rätt, när jag på partikongressen sade, att ”vänstermännens” tidning eller tidskrift inte borde kallas *Kommunist utan Szlachcic**?

Kan då en kommunist, som i någon mån förstår de arbetande utsugna massornas levnadsvillkor och mentalitet, glida ned till denna ståndpunkt som är kännetecknande för den typiskt intellektuelle, småborgaren, den deklasserade med en herrskaps- eller

* Szlachcic – polsk adelsman – *Red*

szlachcicstämning, vilken förklarar "fredsmentalitet" för "passivitet" men fäktandet med ett papperssvärd för "aktivitet"? Ty det är just att fäkta med papperssvärd när våra "vänstermän" kringgår det allmänt bekanta och genom kriget i Ukraina ännu en gång bevisade faktum, att de av den treåriga slakten utmattade folken inte kan kämpa utan en andhämtningspaus, att kriget – om krafter saknas att organisera det i nationell omfattning – genomgående ger upphov till en mentalitet av småborgerlig upplösning men inte av proletär järndisciplin. I tidskriften Kommunist ser vi vid varje steg att våra "vänstermän" inte har något begrepp om proletär järndisciplin och hur den uppstår, att de är helt genomsyrade av den deklasserade småborgerligt intellektuelles mentalitet.

II

Men "vänstermännens" fraser om kriget är kanske endast barnsligt trots, som till på köpet är riktat mot det förgångna och därför helt saknar politisk betydelse? Somliga försvarar våra "vänstermän" på det viset. Men det är oriktigt. Om man gör anspråk på politiskt ledarskap, så måste man kunna *tänka igenom* de politiska uppgifterna, och avsaknaden av denna förmåga gör "vänstermännen" till karaktärslösa förkunnare av en vacklan som objektivt har endast en betydelse: med sin vacklan *hjälper* "vänstermännen" imperialisterna att provocera Ryska sovjetrepubliken till en strid som är uppenbart ogynnsam för den, *hjälper* imperialisterna att locka oss i en fälla. Lyssna till detta:

"... Den ryska arbetarrevolutionen kan inte 'rädda sig', om den viker av från den internationella revolutionens väg, ständigt undviker strid, retirerar för det internationella kapitalets anstormning och gör eftergifter åt det 'inhemska kapitalet'.

Från denna synpunkt är det nödvändigt att bedriva en beslutsam internationell klasspolitik som förenar den internationella revolutionära propagandan i ord och i handling och att stärka den organiska kontakten med den internationella socialismen (och inte med den internationella bourgeoisin) ..."

De angrepp som här görs på inrikespolitikens område skall vi behandla på ett annat ställe. Men se på denna orgie av fraser – som är förknippad med skygghet i handling – på utrikespolitikens område. Vilken taktik *måste* var och en slå in på som inte vill bli ett verktyg för imperialistisk provokation och inte gå i fällan i *nuvarande* situation? På denna fråga måste varje politiker ge ett klart och direkt svar. Vårt partis svar är känt: i nuvarande situation måste man *retirera*, undvika strid. Våra "vänstermän" vågar inte säga motsatsen och skjuter i luften: "beslutsam internationell klasspolitik"!!

Det är bedrägeri mot massorna. Om ni vill kämpa nu, så säg det direkt. Om ni inte vill *retirera* nu, så säg det direkt. Annars är ni ett verktyg för imperialistisk provokation på grund av den objektiva roll ni spelar. Och er subjektiva "mentalitet" är den desperate småborgarens, som blåser upp sig och skryter men mycket väl känner att proletären *har rätt* när han retirerar och försöker att retirera organiserat, att proletären har rätt när han resonerar som så att så länge krafterna inte räcker måste man dra sig tillbaka (för imperialismen i väst och öst) t o m ända till Ural, ty det är den *enda* chansen att vinna tid under revolutionens mognad i väst, en revolution som inte (tvärtemot "vänstermännens" prat) "måste" börja "på våren eller sommaren" men som *med varje månad* rycker allt närmare och blir allt sannolikare.

"Vänstermännen" har ingen "egen" politik. De *vågar inte nu* förklara återtåget onödigt. De vrider och vänder sig, leker med ord. I stället för frågan om att i *nuvarande situation* undvika strid ställer de frågan om att "ständigt" undvika strid. De blåser såpbubblor: "internationell revolutionär propaganda i handling"!! Vad betyder det?

Det kan endast betyda ett av två ting: antingen är det nozdrjovmetoder eller avses ett angreppskrig för att störta den internationella imperialismen. Ett sådant nonsens kan man inte

öppet säga ut, och därför måste ”vänster”-kommunisterna för att rädda sig från att bli utskrattade av varje medveten proletär ta sin tillflykt till högljudda men helt intetsägande fraser: möjligen kommer den ouppmärksamma läsaren inte att lägga märke till vad som egentligen menas med ”internationell revolutionär propaganda i handling”.

Att svänga sig med klingande fraser är en egenskap hos den deklasserade småborgerlige intellektuelle. De organiserade proletära kommunisterna kommer säkerligen att straffa vederbörande för detta ”maner” med minst hån och bortdrivning från varje ansvarsfull post. Man måste enkelt, klart och utan omsvep säga massorna den bittra sanningen: det är möjligt och rentav sannolikt att krigspartiet ännu en gång kommer att få överhand i Tyskland (när det gäller att genast gå till offensiv mot oss) och att Tyskland tillsammans med Japan på grund av en formell eller tyst överenskommelse kommer att dela och strypa oss. Om vi inte vill lyssna till gaphalsarna måste vår taktik vara att vänta, skjuta upp striden, undvika den, retirera. Om vi skjuter undan gaphalsarna och ”rycker upp oss” samt skapar en verkligt järnhård, verkligt proletär, verkligt kommunistisk disciplin, så har vi stora chanser att vinna flera månader. Och då kommer vi att genom vårt återtag (i värsta; fall) ända till Ural göra det *lättare* för vår bundsförvant (det internationella proletariatet) att komma oss till hjälp och ”hämta in” (för att tala idrottspråk) det avstånd som skiljer början av revolutionära utbrott från revolution.

Detta och endast detta är den taktik som verkligen stärker kontakten mellan den ena gruppen av den internationella socialismen och de övriga grupperna, från vilka den första temporärt isolerats. Men hos er, kära ”vänsterkommunister”, går det hela sanningen att säga endast ut på att ”stärka den organiska kontakten” mellan den ena och den andra klingande frasen. En dålig sorts ”organisk kontakt”!

Och jag skall förklara för er, mina vänner, varför denna malör har hänt er. Det är därför att ni mera lägger an på att lära er revolutionens paroller utantill och inpräglade dem i huvudet än att tänka över dem. Därför sätter ni orden ”det socialistiska fosterlandets försvar” inom citations-tecken, vilket antagligen skall föreställa ett försök från er sida att vara ironiska men som i verkligheten just visar vilken röra som råder i era huvuden. Ni är vana att anse ”försvarsvänlighet” som någonting gement och avskyvärt, det har ni pluggat och lärt in utantill. Ni har t o m ådagalagt en sådan flit att några av er börjat prata nonsens om att fosterlandsförsvar är en o-tillåten sak under imperialismens *epok* (i verkligheten är det otillåtet endast i ett imperialistiskt, reaktionärt krig, fört av bourgeoisin). Men ni har inte tänkt över varför och när ”försvarsvänlighet” är gemen.

Att erkänna fosterlandsförsvaret innebär att erkänna att ett krig är berättigat och rättvist. Berättigat och rättvist från vilken synpunkt? Endast från det socialistiska proletariatets och dess befrielsekamps synpunkt. Någon annan synpunkt erkänner vi inte. Om utsugarklassen för krig för att stärka sitt herravälde som klass, så är det ett brottsligt krig, och i ett *sådant* krig är ”försvarsvänlighet” en gemenhet och ett förräderi mot socialismen. Om proletariatet besegrat sin egen bourgeoisin och för krig för att stärka och utveckla socialismen, så är kriget berättigat och ”heligt”.

Vi är fosterlandsförsvarare sedan den 25 oktober 1917. Det har jag upprepade gånger med största bestämdhet förklarat och ni vågar inte bestrida det. Just för att ”stärka kontakten” med den internationella socialismen är det vår *plikt* att försvara det *socialistiska* fosterlandet. Den som förhåller sig lättsinnigt till försvaret av det land där proletariatet redan segrat förstört kontakten med den internationella socialismen. När vi var representanter för en förtryckt klass tog vi inte försvaret av fosterlandet i ett imperialistiskt krig lättvindigt, vi förnekade i princip ett sådant försvar. Sedan vi blivit representanter för den härskande klassen, som börjat organisera socialism, kräver vi att alla skall förhålla sig allvarligt till landets försvar. Att förhålla sig allvarligt till landets försvar, det betyder att grundligt förbereda sig och strikt

beräkna styrkeförhållandena. Om det är uppenbart att krafterna är små, så är det viktigaste försvarsmedlet *återtåg till det inre av landet* (den som i detta ser en endast för detta fall tillrättalagd formel kan läsa om resultaten av historiens lärdomar i detta avseende hos den gamle Clausewitz, en av de stora militärskriftställarna). Men ”vänsterkommunisterna” uppvisar inte ens ett spår av att de skulle ha förstått betydelsen av frågan om styrkeförhållandet.

När vi var principiella fiender till fosterlandsförsvaret, hade vi rätt att håna dem som i socialismens påstådda intresse ville ”skydda” fosterlandet. När vi fick rätt att bli proletära fosterlandsförsvare, ändrades hela frågeställningen i grunden. Det har blivit vår plikt att så noggrant som möjligt beräkna krafterna, att så sorgfälligt som möjligt överväga om vår bundsförvant (det internationella proletariatet) i rätt tid hinner fram till vår undsättning. Kapitalet är intresserat av att krossa fienden (det revolutionära proletariatet) steg för steg, innan arbetarna i alla länder hunnit sammansluta sig (de facto sammansluta sig, dvs börja revolutionen). Vi är intresserade av att göra allt som göras kan, att utnyttja t o m den allra minsta chans för att skjuta upp den avgörande kampen till det ögonblick (eller ”till efter” det ögonblick) då de revolutionära trupperna förenats till en enda stor internationell armé.

III

Vi går över till våra ”vänsterkommunisters” missöden på inrikespolitikens område. Det är svårt att hålla sig allvarsam när man i teserna läser sådana fraser om det *nuvarande* läget som följande:

”... Ett planmässigt utnyttjande av de kvarvarande produktionsmedlen är tänkbart endast om det mest beslutsamma församhälleligande genomförs” ... ”inte kapitulera för bourgeoisin och dess småborgerliga intellektuella hantlangare, utan slå ned bourgeoisin och definitivt krossa sabotaget ...”

De goda ”vänsterkommunisterna”, hur mycket beslutsamhet finner man inte hos dem – och hur lite eftertanke! Vad betyder ”det mest beslutsamma församhälleligande”?

Beträffande nationalisering och konfiskation kan man vara beslutsam eller obeslutsam. Men det är just det som är knuten att t o m den allra största ”bestämthet” i världen inte räcker för att gå över *från* nationalisering och konfiskation *till* församhälleligande. Det är just det fatala med våra ”vänstermän” att de med denna naiva, barnsliga ordkombination ”det mest beslutsamma församhälleligande” avslöjar en fullständig oförmåga att förstå det väsentliga i frågan, det väsentliga i det ”nuvarande” läget. ”Vänstermännens” missöde består just i att de inte fått klart för sig det väsentligaste i ”det nuvarande läget”, i övergången från konfiskation (då beslutsamheten är politikens viktigaste egenskap) till församhälleligande (då det krävs en annan egenskap av revolutionären).

Igår var det väsentligaste i den nuvarande situationen att så beslutsamt som möjligt nationalisera, konfiskera, slå ned och krossa bourgeoisin och bryta sabotaget. Idag är det endast blinda som inte ser att vi nationaliserat, konfiskerat, slagit och brutit ned mera *än vi hunnit uppskatta*. Men skillnaden mellan församhälleligande och enkel konfiskation är just att man kan konfiskera bara man har ”beslutsamhet”, utan att vara i stånd att kalkylera riktigt och fördela riktigt, *medan man inte kan församhälleliga utan denna egenskap*.

Vår historiska förtjänst bestod i att vi igår var (och i morgon kommer att vara) bestämda ifråga om att konfiskera, i fråga om att slå ned bourgeoisin, att bryta sabotaget. Att idag skriva om det i ”teser om det nuvarande läget” betyder att vända sig med ansiktet mot det förgångna och inte förstå övergången till framtiden.

”... Att definitivt krossa sabotaget ...” Vilken uppgift de hittat! Sabotörerna har ju blivit tillräckligt ”krossade” hos oss. Det fattas oss någonting helt annat: *att räkna ut* vilka sabotörer vi skall sätta i arbete och var det skall ske, hur vi skall organisera *våra egna krafter*, t ex en

bolsjevikisk ledare eller kontrollör skall ha uppsikt över hundratals sabotörer som nu tar tjänst hos oss. Att under sådana förhållanden slänga omkring sig fraser som ”det mest beslutsamma församhälleligande”, ”slå ned”, ”definitivt krossa” betyder att skjuta över målet. Det är utmärkande för den småborgerlige revolutionären att han inte inser att det för socialismen inte räcker med att slå ned, krossa osv. Det räcker för småägaren som blivit rasande på storägaren, men en proletär revolutionär skulle aldrig göra sig skyldig till ett sådant fel.

Om de ord vi anfört utlöser ett leende, så framkallar ”vänsterkommunisternas” upptäckt, att sovjetrepubliken vid den ”högerbolsjevikiska avvikelsern” riskerar att ”utvecklas i riktning mot statskapitalism”, rentav ett homeriskt skratt. Här kan man säga, att de verkligen satt skräck i oss! Och med vilken iver upprepar inte ”vänsterkommunisterna” både i teserna och i artiklarna denna fruktansvärda upptäckt ...

De har inte tänkt på att statskapitalism skulle vara *ett steg framåt* i jämförelse med det nuvarande läget i vår sovjetrepublik. Ifall statskapitalism upprättades hos oss om ungefär ett halvår, så skulle det vara en väldig framgång och den säkraste garantin för att socialismen inom ett år slutgiltigt skulle befästas hos oss och bli oövervinnlig.

Jag kan föreställa mig med vilken ädel harm ”vänsterkommunisten” ryggat tillbaka för dessa ord och vilken ”mördande kritik” han inför arbetarna kommer att rikta mot den ”högerbolsjevikiska avvikelsern”. Vad nu? I en *socialistisk* sovjetrepublik skulle övergång till *statskapitalism* vara ett steg framåt? ... Är inte detta förräderi mot socialismen?

Just här ligger roten till ”vänsterkommunisternas” *ekonomiska* fel. Därför måste vi mera ingående dröja vid denna punkt.

För det första har ”vänsterkommunisterna” inte förstått innebörden i just den *övergång* från kapitalism till socialism som ger oss rätt och skäl att kalla oss en socialistisk sovjetrepublik.

För det andra avslöjar de sin småborgerliga mentalitet just genom att de *inte ser*, att den småborgerliga anarkin hos oss är socialismens *huvudfiende*.

För det tredje avslöjar de genom att göra ”statskapitalismen” till en skräckbild att de inte förstår vad som skiljer sovjetstaten från den borgerliga staten i ekonomiskt avseende.

Låt oss granska dessa tre omständigheter.

Ingen som studerat Rysslands ekonomi har väl ännu förnekat dess övergångskaraktär. Ingen kommunist har väl heller bestritt att termen socialistisk sovjetrepublik innebär sovjetmaktens beslutsamhet att förverkliga övergången till socialism, men alls inte ett erkännande av att de nya ekonomiska förhållandena skulle vara socialistiska.

Vad betyder då ordet övergång? Betyder det inte, tillämpat inom ekonomin, att det i ifrågavarande system finns element, partiklar, fragment av *såväl* kapitalism som socialism? Var och en erkänner att det förhåller sig så. Men inte alla som erkänner detta tänker över, vilka element av de olika samhällsekonomiska formationerna som förekommer i Ryssland. Det är emellertid det som är sakens kärna.

Låt oss räkna upp dessa element:

- 1) patriarkalisk bondehushållning, som till betydande del är naturhushållning;
- 2) småvaruproduktion (hit hör de flesta av de bönder som säljer spannmål);
- 3) privatkapitalism;
- 4) statskapitalism;
- 5) socialism.

Ryssland är så stort och så skiftande att alla dessa olika typer av samhällsekonomisk formation här sammanflätas med varandra. Det säregna i läget består just i detta.

Man frågar sig vilka element som överväger. Det är klart att det i ett småbondeland är den småborgerliga anarkin som överväger och måste göra det; majoriteten, den väldiga majoriteten, av jordägarna är små varuproducenter. Statskapitalismens hölje (spannmålsmonopolet, statskontrollerade företagare och handelsmän, borgerliga kooperatörer) rivs hos oss än här, än där sönder av *spekulanterna*, och *spannmål* är det viktigaste objektet för spekulation.

Huvudkampen utspelas just på detta område. Mellan vilka element utkämpas kampen, om man använder de ekonomiska kategoriernas termer såsom t ex "statskapitalism"? Mellan det fjärde och det femte i den ordning jag nyss räknade upp dem? Naturligtvis inte. Det är inte statskapitalism som här kämpar mot socialism, utan småbourgeoisin plus privatkapitalismen som kämpar tillsammans, gemensamt mot både statskapitalism och socialism. Småbourgeoisin motsätter sig *varje* slags inblandning, registrering och kontroll från statens sida, likgiltigt om de är statskapitalistiska eller statsocialistiska. Det är ett fullständigt obestridligt och reellt faktum, och just oförmågan att förstå detta är roten till "vänsterkommunisternas" ekonomiska fel. Spekulanter, handelsmarodören, sabotören mot monopolet – det är vår "inre" huvudfiende, fienden till sovjetmaktens ekonomiska åtgärder. För 125 år sedan kunde det ännu förlåtas de franska småborgarna, som var de mest glödande och uppriktiga revolutionärerna, att de försökte besegra spekulanterna genom avrättning av några enskilda "utvalda" personer och genom dundrande deklamationer. Idag utlöser en del vänstersocialistrevolutionärens blotta frasmakeri i frågan enbart motvilja och äckel hos varje medveten revolutionär. Vi vet mycket väl att den ekonomiska grundvalen för spekulationen är småägarskiktet, som är synnerligen omfattande i Ryssland, och privatkapitalismen, som har en agent *i varje* småborgare. Vi vet, att denna småborgerliga hydra med miljoner sugarmar än här och än där griper enskilda arbetarskikt, att spekulation *i stället för statsmonopol* tränger in i alla porer av vårt samhällsliga och ekonomiska liv.

Den som inte ser detta visar just genom sin blindhet att han är fången i småborgerliga fördomar. Just så står det till med våra "vänsterkommunister", som i ord (och naturligtvis i uppriktigaste övertygelse) är skoningslösa fiender till småbourgeoisin, men i handling endast bistår den, endast tjänar den, endast ger uttryck åt dess ståndpunkt, då de – *i april 1918!!* – bekämpar – "statskapitalism"! Där har de verkligen skjutit över målet!

Småborgaren har en liten penningreserv, några tusen, som han skrapat ihop under krigsåren med "hederliga" och framför allt ohederliga medel. Det är den karakteristiska ekonomiska typ som tjänar som grundval för spekulation och privatkapitalism. Pengar är ett certifikat som gör att innehavaren kan erhålla samhällsliga nyttigheter, och småägarskiktet som omfattar många miljoner håller krampaktigt fast detta certifikat i sina händer, gömmer undan det för "staten", tror inte på någon socialism eller kommunism och ligger och "trycker" i väntan på att den proletära stormen skall bedarra. Antingen kommer vi att ställa denna småborgare under vår kontroll och registrering (vi kan göra det, om vi organiserar den fattiga befolkningen, dvs majoriteten av befolkningen eller halvproletärerna, och samlar dem omkring den medvetna proletära förtruppen), eller också kommer han att störta vår arbetarmakt lika oundvikligt och ofrånkomligt som napoleonarna och cavaignacarna, vilka växte upp just på denna grogrund av småägare, störtade revolutionen. Så står frågan. Endast vänster-socialistrevolutionärerna är till följd av sitt frasmakeri om de "arbetande" bönderna ur stånd att se denna enkla och klara sanning. Men vem tar dem på allvar, dessa vänstersocialistrevolutionärer, som drunknar i frasernas ström?

Småborgaren är med sina sparade tusenlappar en fiende till statskapitalism. Dessa tusenlappar vill han använda bara för sig själv, mot de fattiga, mot varje statlig kontroll. Och summan av dessa tusenlappar ger en grund på många miljarder för spekulation som undergräver vårt socialistiska uppbyggnadsarbete. Låt oss anta, att ett visst antal arbetare under några dagar

producerar en summa av värden lika med 1 000. Låt oss vidare anta, att av denna summa går 200 förlorade till följd av spekulation i liten skala, av alla möjliga stölder och småägarnas ”kringgående” av sovjetmaktens förordningar och bestämmelser. Varje medveten arbetare kommer att säga: om jag till priset av 300 av de 1 000 skulle kunna skapa bättre ordning och organisation, så skulle jag gärna ge 300 i stället för 200, ty under sovjetmakten blir det sedan en mycket lätt uppgift att sänka denna ”tribut” till exempelvis 100 eller 50 när ordning och organisation upprättats, när småägarnas sabotage mot varje statsmonopol slutgiltigt krossats.

Genom detta enkla sifferexempel, som avsiktligt förenklats till det yttersta för lättfattlighetens skull, klarläggs det nuvarande *förhållandet* mellan statskapitalism och socialism. Arbetarna har statsmakten i sina händer, de har full juridisk möjlighet att ”ta” hela tusenlappen, dvs att inte ge ut en enda kopek för andra ändamål än socialistiska. Denna juridiska möjlighet, som baserar sig på att makten de facto gått över till arbetarna, är ett element av socialism.

Men småägarnas och privatkapitalets anarki undergräver på många sätt det juridiska läget, smugglar in spekulation, hindrar verkställandet av sovjetmaktens förordningar. Statskapitalismen skulle vara ett gigantiskt framsteg *till och med om* vi (och jag tog med avsikt ett sådant sifferexempel för att med skärpa visa det) skulle betala mer än vi gör nu, ty det lönar sig att betala ”lärpengar”, ty det gagnar arbetarna, ty segern över oordningen, förfallet och slarvet är viktigare än allt annat, ty den småborgerliga anarkins fortsättande är den största, den mest hotande faran, som (om vi inte besestrar den) ovillkorligen kommer att föra oss i fördärvet. Däremot kommer det inte att föra oss i fördärvet om vi betalar en större tribut till statskapitalismen, det kommer tvärtom att på den säkraste vägen föra oss till socialismen. När arbetarklassen har lärt sig hur den statliga ordningen skall försvaras mot den småborgerliga anarkin, hur storproduktion skall organiseras i statlig måttstock enligt statskapitalistiska principer, kommer den att – förlåt uttrycket – ha alla trumf på hand, och socialismens bestående kommer att vara säkrat.

För det första står statskapitalismen *ekonomiskt* ojämförligt mycket högre än vårt nuvarande ekonomiska system.

För det andra innehåller statskapitalismen absolut ingenting som är farligt för sovjetmakten, eftersom sovjetstaten är en stat där arbetarnas och de fattigas makt är säkrad. ”Vänsterkommunisterna” har inte förstått dessa obestridda sanningar, som en ”vänstersocialist-revolutionär” naturligtvis aldrig kommer att begripa, emedan han är helt ur stånd att i huvudet koppla ihop några tankar om politisk ekonomi, men som varje marxist blir *tvungen* att erkänna. Med en vänstersocialist-revolutionär lönar det sig inte att diskutera, det räcker med att utpeka honom som ett ”frånstötande exempel” på en pratmakare. Men med ”vänsterkommunisten” *måste* man diskutera, ty här är det marxister som tar fel och en analys av deras fel kommer att hjälpa *arbetarklassen* att finna den rätta vägen.

IV

För att göra frågan ännu klarare skall vi allra först anföra ett synnerligen konkret exempel på statskapitalism. Alla vet vad det är för exempel: Tyskland. Här har vi den moderna storkapitalistiska teknikens och den planmässiga organisationens ”sista ord”, *underställt den junker-borgerliga imperialismen*. Stryk de kursiverade orden och sätt i stället för den militära, junkeragrara, borgerliga, imperialistiska *staten ävenledes* en *stat*, men en stat av en annan socialtyp och med ett annat klassinnehåll, en *sovjetstat*, dvs en proletär stat, och ni får *hela* summan av betingelser som behövs för socialism.

Socialism är otänkbar utan den storkapitalistiska tekniken som bygger på den moderna vetenskapens sista ord, utan en planmässig statlig organisation som får tiotals miljoner människor att strikt iaktta en enhetlig norm vid produktionen och produkternas fördelning.

Detta har vi marxister ständigt talat om, men beträffande folk som inte har förstått *ens* detta (anarkisterna och gott och väl hälften av vänstersocialistrevolutionärerna) lönar det sig inte ens att ödsla två sekunder på prat om det.

Socialism är vidare otänkbar utan proletariatets herravälde i staten. Det är också en abs-sanning. Och historien (av vilken ingen utom möjligen mensjevnikiska dumhuvuden av första rangen väntat sig att den jämnt, lugnt, lätt och enkelt skulle bringa oss ”fullständig” socialism) har tagit ett så egenartat förlopp, att den 1918 *frambragte* två skilda hälfter av socialism sida vid sida av varandra, alldeles som två blivande kycklingar under den internationella imperialismens gemensamma skal. Tyskland och Ryssland förkroppsligade 1918 på det mest åskådliga sätt det materiella förverkligandet av de ekonomiska, produktiva och samhällsekonomiska betingelserna för socialism å ena sidan och av de politiska betingelserna för socialism å den andra.

En segerrik proletär revolution i Tyskland skulle med en gång oerhört lätt krossa varje skal för imperialismen (vilket tyvärr är gjort av det bästa stål och därför inte kan krossas av *första bästa* – kyckling) och utan svårigheter eller med obetydliga svårigheter säkert hemföra segern åt världssocialismen – naturligtvis om man mäter det ”svåra” med världshistorisk måttstock och inte efter inskränkt kalkborgarmått.

Så länge revolutionen i Tyskland ännu dröjer med sitt ”utbrott” är det vår uppgift att lära oss statskapitalism av tyskarna, att *av alla krafter* tillägna oss den, inte sky *diktatoriska* metoder för att påskynda detta tillägnande ännu mera än Peter I drev på införandet av västerns civilisation i det barbariska Ryssland, utan att rygga för användning av barbariska medel i kampen mot barbariet. Om det finns personer bland anarkisterna och vänstersocialistrevolutionärerna (jag erinrar mig osökt Karelins och Ges tal i centrala exekutivkommittén) som i en narkissosartad attityd är i stånd att säga att det inte anstår oss revolutionärer att ”gå i lära” hos den tyska imperialismen, så kan man inte säga något annat än detta: revolutionen skulle hopplöst (och välförtjänt) gå förlorad om den tog sådana personer på allvar.

I Ryssland dominerar för närvarande just den småborgerliga kapitalismen, från vilken *en och samma väg* leder *både* till statlig storkapitalism *och* till socialism, vägen *över en och samma* mellanstation, nämligen ”landsomfattande registrering och kontroll över produktionen och produkternas fördelning”. Den som inte förstår detta begår ett oförlåtligt ekonomiskt misstag, antingen emedan han inte förstår verklighetens fakta, inte ser det som finns, inte förmår se sanningen i vitögat, eller emedan han inskränker sig till att abstrakt ställa ”kapitalism” mot ”socialism” och inte tränger in i de konkreta formerna och stadierna hos den övergång som nu försiggår hos oss. Inom parentes må sägas, att det är samma teoretiska fel som fört de bästa i Novaja Zjizns och Vperjods läger vilse. De sämsta och de medelmåttiga bland dem följer av dumhet och karaktärslöshet i bourgeoisins släptåg och är uppskrämda av denna. De bästa har inte förstått att socialismens läromästare inte för ro skull talade om en lång övergångsperiod från kapitalism till socialism och betonade det nya samhällets ”långa födslovåndor”. Och detta nya samhälle är återigen en abstraktion som inte kan förverkligas på annat sätt än genom en rad olikartade, ofullgångna konkreta försök att skapa en socialistisk stat av ett eller annat slag.

Just därför att man utifrån Rysslands nuvarande ekonomiska läge inte kan komma framåt utan att gå igenom det, *som är gemensamt* både för statskapitalism och för socialism (den landsomfattande registreringen och kontrollen), är det en fullständig teoretisk absurditet att skrämman andra och sig själv med en utveckling ”i riktning mot statskapitalism” (Kommunist nr 1, s 8, spalt 1). Det innebär just att sväva bort ”i riktning” från ”utvecklingens” verkliga väg, att inte förstå denna väg; i praktiken är det samma sak som att skjuta oss tillbaka till smågarkapitalism.

För att läsaren skall övertygas om att det inte alls är först nu som jag så ”högt” börjat uppskatta statskapitalismen, utan att jag också gjorde det *innan* bolsjevikerna tog makten, skall jag ta mig friheten att citera följande ur min broschyr Den hotande katastrofen och hur den bör bekämpas, som jag skrev i september 1917:

”...Försök nu *ersätta* den junker-kapitalistiska staten, godsägarnas och kapitalisternas stat, med en *revolutionärt demokratisk* stat, dvs en stat som revolutionärt avskaffar alla *slags* privilegier och inte fruktar att revolutionärt förverkliga den mest fullständiga demokrati? Då får ni se, att den statsmonopolistiska kapitalismen i en verklig revolutionärt demokratisk stat oundvikligen, ofrånkomligen betyder ett steg och flera steg i riktning mot socialism!

... Ty socialism är ingenting annat än det närmaste steget framåt från statskapitalistiskt monopol.”

”Den statsmonopolistiska kapitalismen är den mest fullständiga *materiella* förberedelsen för socialismen, *tröskeln* till den, det steg på historiens trappa, där det *inte finns några mellanliggande steg* mellan detta steg och det steg som kallas socialism” (s 27f).”

Observera att detta skrevs på Kerenskij's tid, att här inte talas om proletariats diktatur, *inte* om en socialistisk utan om en ”revolutionärt demokratisk” stat. Är det inte klart att *ju högre* vi stigit över detta politiska stadium, *ju fullkomligare* vi i sovjeterna materialiserat den socialistiska staten och proletariats diktatur, *desto mindre* är det tillåtet för oss att frukta ”statskapitalismen”? Är det inte klart att vi *materiellt*, ekonomiskt, ifråga om produktionen ännu inte befinner oss på socialismens ”tröskel”? Och att vi inte kan träda in genom socialismens dörr på annat sätt än över denna ”tröskel” som vi ännu inte uppnått?

Från vilken sida man än närmar sig frågan, så blir slutsatsen densamma: ”vänsterkommunisternas” resonemang om att vi hotas av ”statskapitalism” är en fullständig ekonomisk villfarelse och ett slående bevis på att de är helt fångna just i småborgerlig ideologi.

V

Utomordentligt lärorik är också följande omständighet. När vi i centrala exekutivkommittén diskuterade med kamrat Bucharin, sade han bl a: i frågan om de höga specialistlönerna står ”vi [tydligt ”vänsterkommunisterna”] till höger om Lenin”, ty vi ser här ingen avvikelse från principerna. Vi erinrar oss nämligen Marx' ord, att det under vissa omständigheter vore fördelaktigare för arbetarklassen ”att friköpa hela bandet” (nämligen kapitalistbandet, dvs att *friköpa* jorden, fabriker, verkstäderna och övriga produktionsmedel från bourgeoisin).

Denna utomordentligt intressanta anmärkning avslöjar för det första, att Bucharin är två huvuden högre än vänstersocialistrevolutionärerna och anarkisterna, att han ingalunda hopplöst sjunkit ned i frasernas trask, utan att han tvärtom bemödar sig att tänka sig in i de *konkreta* svårigheterna under övergången – den kvalfulla och svåra övergången – från kapitalism till socialism.

För det andra avslöjar denna anmärkning ännu påtagligare Bucharins fel.

Låt oss analysera Marx' tankegång.

Det var fråga om Storbritannien på 1870-talet, om den förmonopolistiska kapitalismens kulminationsperiod, om ett land med ett minimum av militarism och byråkrati, om ett land med de för den tiden största möjligheterna för en ”fredlig” seger för socialismen i den meningen, att arbetarna skulle kunna ”friköpa” sig från bourgeoisin. Och Marx sade, att under vissa betingelser skulle arbetarna ingalunda vägra att friköpa sig från bourgeoisin. Marx lät inte binda sina händer – eller händerna på de framtida ledarna för den socialistiska

revolutionen beträffande omvälvningens former, metoder och medel. Han förstod mycket väl vilken mängd nya problem som skulle uppstå, hur hela situationen skulle ändras under omvälvningens förlopp, hur *ofta* och hur *starkt* den skulle ändras under omvälvningens förlopp.

Och är det inte uppenbart, att *sedan* proletariatet tagit makten i Sovjetryssland och *sedan* utsugarnas militära motstånd och sabotage slagits ned gestaltade sig *några* betingelser såsom de hade kunnat gestalta sig i Storbritannien för ett halvt århundrade sedan, ifall Storbritannien vid den tiden hade börjat att fredligt gå över till socialism? Kapitalisternas underordnande under arbetarna i Storbritannien skulle vid den tiden ha kunnat säkerställas genom följande omständigheter: 1) genom att arbetarna, proletärerna fullständigt dominerade bland befolkningen till följd av att ett bondestånd saknades (i Storbritannien fanns på 70-talet tecken som tydde på att man kunde hoppas på utomordentligt snabba framgångar för socialismen bland lantarbetarna); 2) genom proletariatets förträffliga organisering i fackföreningarna (Storbritannien var vid denna tid det ledande landet i världen i nämnda avseende); 3) genom den relativt höga kulturnivån hos proletariatet som skolats genom en sekellång utveckling av den politiska friheten; 4) genom den långa vanan hos Storbritanniens förträffligt organiserade kapitalister de var då de bäst organiserade kapitalisterna i världen (numera har Tyskland ryckt fram på första platsen) – att lösa politiska och ekonomiska frågor genom kompromisser. Det var på grund av dessa omständigheter man vid den tiden kunde tänka på möjligheten att i Storbritannien på ett *fredligt* sätt underordna kapitalisterna under arbetarna.

Hos oss är detta underordnande i nuvarande ögonblick säkerställt genom vissa grundläggande förutsättningar (segern i oktober och undertryckandet av kapitalisternas militära motstånd och sabotage från oktober till februari). Men *i stället* för arbetarnas, proletärernas fullständiga dominans bland befolkningen och deras goda organisation var det i Ryssland den omständligheten, att proletärerna stöddes av de fattiga och snabbt ruinerade bönderna, som utgjorde en faktor för segern. Och slutligen finns det hos oss varken någon hög kulturnivå eller någon vana vid kompromisser. Om man tänker över dessa konkreta betingelser, så blir det klart, att vi nu kan och måste söka *före*na två olika slags metoder. Dels skoningslöst undertryckande* av de kulturellt efterblivna kapitalisterna, som inte vill gå med på något slags ”statskapitalism”, som inte vill veta av någon kompromiss, som fortsätter att sabotera sovjetmaktens åtgärder genom spekulation, mutor till den fattiga befolkningen osv. Och dels *kompromiss* eller friköp i förhållande till de kulturellt högre stående kapitalister, som går med på ”statskapitalism”, som är i stånd att genomföra den, som är nyttiga för proletariatet i sin egenskap av kloka och erfarna organisatörer för de *största* företagen, som verkligen förser tiotals miljoner människor med varor.

Bucharin är en synnerligen bildad marxistisk ekonom. Därför erinrade han sig, att Marx hade absolut rätt när han lärde arbetarna hur viktigt det är att upprätthålla storproduktionens organisation just för att underlätta övergången till socialism, och den tanken är fullt tillåtlig, att man bör *betala kapitalisterna bra*, köpa sig fri från dem, om (undantagsvis: Storbritannien var vid den tiden ett undantag) omständigheterna gestaltar sig så, att kapitalisterna blir tvungna att fredligt underordna sig och på ett kulturellt, organiserat sätt övergå till socialismen på villkor av friköp.

* Också här måste man se sanningen i vitögat: vi har ännu för litet av den skoningslöshet som är nödvändig för socialismens framgång, och det inte därför att vi skulle sakna beslutsamhet. Beslutsamhet har vi tillräckligt av. Vad som fattas är förmågan att tillräckligt snabbt gripa ett större antal spekulanter, plundrare, kapitalister, som undergräver sovjetmaktens åtgärder, och denna ”förmåga” tillägnar man sig endast genom att organisera registrering och kontroll! För det andra fattas det tillräcklig fasthet hos domstolarna, som i stället för att döma mutkolvarna till arkebusering bestraffar dem med ett halvt års fängelse. Båda dessa brister har samma sociala rot: de småborgerliga krafternas inflytande, deras rutenhet.

Men Bucharin begick ett fel därför att han inte tänkte sig in i det som konkret utmärker det nuvarande läget i Ryssland, ett utomordentligt läge där vi, Rysslands proletariat, ifråga om vårt politiska system, ifråga om arbetarnas politiska makt ligger *före* vilket Storbritannien eller Tyskland som helst, men samtidigt beträffande organisationen av en välordnad statskapitalism, kulturnivån och graden av förberedelse till socialismens materiella ”införande”, dess införande i produktionen ligger *efter* den mest utvecklade västeuropeiska staten. Är det inte klart, att detta egenartade läge för ögonblicket just dikterar nödvändigheten av ett egenartat ”friköp”, vilket arbetarna måste föreslå de kulturellt högst stående, talangfullaste och i organisatoriskt avseende mest begåvade kapitalisterna som är redo att träda i sovjetmaktens tjänst och ärligt hjälpa till att organisera ”statlig” storproduktion i största möjliga skala? Är det inte klart, att vi i ett så egenartat läge måste söka undvika två slags fel, vilka bägge på sitt sätt är småborgerliga? Å ena sidan vore det ett fatalt fel att förklara, att eftersom det föreligger en bristande överensstämmelse mellan våra ekonomiska ”krafter” och vår politiska kraft, så skulle man ”följaktligen” inte ha tagit makten. Så resonerar ”män i fodral”, som glömmer att det aldrig kommer att finnas en ”överensstämmelse”, att det inte kan finnas en sådan vare sig i naturens eller samhällets utveckling, att det endast är på grund av en rad försök – av vilka vart och ett för sig kommer att vara ensidigt, kommer att lida av en viss bristande överensstämmelse – som en fullständig socialism kan skapas genom revolutionärt samarbete av *alla* länders proletärer.

Å andra sidan vore det ett uppenbart fel att ge gaphalsar och frasmakare fria tyglar. De låter sig ryckas med av en ”eldig” revolutionär anda men är odugliga till ett tåligt, genomtänkt, väl övervägt revolutionärt arbete som tar också de svåraste övergångar med i beräkningen.

Lyckligtvis har historien om de revolutionära partiernas utveckling och bolsjevismens kamp mot dessa gaphalsar lämnat oss i arv skarpt utpräglade typer, av vilka vänstersocialistrevolutionärerna och anarkisterna tillräckligt åskådligt illustrerar de dåliga revolutionärernas typ. De höjer nu ett hysteriskt ramaskri mot ”högerbolsjeviker” ”kompromissande”. Men de är inte i stånd att tänka över *varför* ”kompromissandet” var dåligt *och för vad* historien och revolutionens gång med rätta fördömt det.

Kerenskijtidsens kompromissande lämnade makten åt den imperialistiska bourgeoisin, och frågan om makten är den grundläggande frågan i varje revolution. Kompromissinställningen hos en del bolsjeviker under oktober-november 1917 berodde antingen på att de fruktade proletariatets maktövertagande eller att de ville *dela* makten lika inte bara med ”opålitliga medlöpare” såsom vänstersocialistrevolutionärerna utan också med fiender, tjernoviterna och mensjevikerna. Dessa skulle oundvikligen ha hindrat oss i det viktigaste: vid konstituerande församlingens upplösning, det skoningslösa krossandet av Bogajevskij & Co, det fullständiga utbyggandet av sovjetinstitutionerna och vid varje konfiskation.

Nu har vi tagit makten, den är säkrad, befästad i händerna på *ett* parti, proletariatets parti, t o m utan de ”opålitliga medlöparna”. Att nu prata om kompromissande, då det inte är och inte kan bli fråga om att dela *makten*, att avstå från proletariatets diktatur mot bourgeoisin – det innebär helt enkelt att som en papegoja upprepa inpluggade men oförstådda ord. Att som ”kompromissande” beteckna den omständigheten att vi i ett läge, då vi kan och måste förvalta landet, försöker att utan att sky några kostnader dra till oss de bäst utbildade av de av kapitalismen skolade elementen, att ta dem i tjänst mot det av småägandet betingade förfallet – det betyder att man helt är ur stånd att tänka över det socialistiska uppbyggnadsarbetets ekonomiska uppgifter.

Och hur mycket det än talar till kamrat Bucharins förmån att han i centrala exekutivkommittén genast ”skämdes” över den ”tjänst” som Karelin, Ge & Co gjorde honom,

så förblir dock – i förhållande till ”vänsterkommunisterna” som *strömning* – hänvisningen till deras politiska medkämpar en allvarlig varning.

Se här vad vänstersocialistrevolutionärernas organ Znamja Truda stolt förklarar den 25 april 1918: ”Vårt partis nuvarande ståndpunkt stämmer överens med inställningen hos den andra strömningen inom bolsjevismen (Bucharin, Pokrovskij o a).” Eller ta mensjevikernas Vperjod av samma datum, som hl a innehåller följande ”tes” av den inte obekante mensjeviken Isuv:

”Sovjetmaktens politik, som från första början saknade en sant proletär karaktär, beträder på senare tiden alltmera öppet vägen till samförstånd med bourgeoisin och antar en utpräglad arbetarfientlig karaktär. Med industrins nationalisering som förevändning bedrivs en politik att bilda industritruster, med återupprättandet av landets produktivkrafter som förevändning görs försök att avskaffa 8-timmarsdagen och införa ackordslön, Taylorsystem, svartlistning och bevis på politiskt uppförande. Denna politik hotar att beröva proletariatet dess viktigaste erövringar på det ekonomiska området och göra det till offer för en obegränsad utsugning från bourgeoisins sida.”

Det är väl storartat, inte sant?

Kerenskijs vänner som tillsammans med honom förde ett imperialistiskt krig för de hemliga fördragens skull och lovade de ryska kapitalisterna annexioner, kollegerna till Tsereteli som den 11 juni ville avvärja arbetarna, lieberdanarna som maskerade bourgeoisins makt med vackra fraser – de, just de vill överbevisa sovjetmakten om ”samförstånd med bourgeoisin”, ”bildande av truster” (dvs just att införa ”statskapitalism”!) och Taylorsystemets införande.

Ja, bolsjevikerna borde tilldela Isuv en medalj och låta hänga upp hans tes på varje arbetarklubb och i varje fackförening som ett prov på *bourgeoisins provokatoriska tal*. Arbetarna känner nu överallt på grund av egen erfarenhet mycket väl till alla dessa lieberdanare, Tsereteli, Isuv m fl och en grundlig eftertanke över varför *dessa borgarlakejer* provocerar arbetarna till motstånd mot Taylorsystemet och ”bildande av truster” kommer att bli i högsta grad nyttig för arbetarna.

De medvetna arbetarna kommer att uppmärksamt jämföra den ”tes”, som framlagts av Isuv, lieberdanarnas och Tseretelis vän, med följande tes av ”vänsterkommunisterna”:

”Införandet av arbetsdisciplin i samband med återställandet av kapitalisternas ledning i produktionen kan inte i väsentlig grad öka arbetsproduktiviteten, men det kommer att minska proletariatets självverksamhet, aktivitet och organisation som klass. Den frambesvärjer faran för arbetarklassens förslavande och kommer att väcka missnöje såväl bland proletariatets efterblivna skikt som i dess förtrupp. För att upprätta detta system skulle kommunistiska partiet med hänsyn till det hat mot de ’kapitalistiska sabotörerna’, som råder i proletariatets led, bli tvunget att stödja sig på småbourgeoisin och gå emot arbetarna, varigenom det skulle tillintetgöra sig självt som proletariatets parti.” (Kommunist nr 1, s 8, spalt 2)

Här har vi ett synnerligen åskådligt bevis på att ”vänstermännen” råkat i fällan, att de låtit sig provoceras av isuviterna och andra kapitalismens judasfigurer. Det är en utmärkt lärdom för arbetarna, vilka vet att det just är proletariatets förtrupp som går in för arbetsdisciplinens införande, att det just är småbourgeoisin som anstränger sig till det yttersta för att undergräva denna disciplin. Uttalanden i stil med ”vänstermännen” just anförda tes är den största skam och ett fullständigt förnekande av kommunismen i handling, det är en fullständig övergång just på småbourgeoisins sida.

”I samband med återställandet av kapitalisternas ledning” – med sådana ord vill ”vänsterkommunisterna” ”försvara sig”. Det är ett ohållbart försvar. För det första överlämnar sovjetmakten ”ledningen” åt kapitalisterna under förutsättning att det finns arbetarkommissarier eller arbetarkommittéer som övervakar varje åtgärd av ledaren, lär av dennes erfarenhet och har möjlighet att inte bara överklaga ledarens beslut utan också att avsätta

honom genom sovjetmaktens organ. För det andra får kapitalisterna ”ledningen” för att utföra de verkställande funktionerna under ett arbete vars betingelser bestämts just av sovjetmakten och kan upphävas och revideras av den. För det tredje är det inte som kapitalister sovjetmakten tilldelar dem ”ledningen” utan som specialister, tekniker eller organisatörer med en mycket hög lön. Arbetarna vet mycket väl att organisatörerna på de verkligt stora och jättestora företagen, trusterna och andra institutioner liksom också de förstklassiga teknikerna till nittionio hundradelar tillhör kapitalistklassen, men att vi, det proletära partiet, måste ta just dem till ”ledare” för arbetsprocessen och produktionens organisation, eftersom det *inte* finns några andra som har praktisk erfarenhet på detta område. Ty arbetarna, som vuxit ur barnskorna, ur den ålder då en ”radikal” fras eller småborgerlig disciplinlöshet kunde leda dem på avvägar, kommer till socialismen just genom kapitalistisk ledning av trusterna, genom maskinell storproduktion, genom företag med en årsomsättning på många miljoner – endast genom sådana industrier och sådana företag. Arbetarna är inga småborgare. De fruktar inte den största ”statskapitalism”, de uppskattar den som sitt proletära verktyg, vilket *deras* makt, *sovjetmakten*, använder i kampen mot det av småägandet betingade förfallet.

Det är endast deklasserade och därför helt småborgerliga intellektuella som inte förstår detta. Inom ”vänsterkommunisternas” grupp och i deras tidskrift exemplifieras de av Osinskij, då han skriver:

”... Vid företagets organiserande och ledning kommer allt initiativ att tillhöra ‘trustorganisatörerna’: ty vi vill ju inte lära dem, inte göra dem till vanliga anställda, utan vi vill *gå i lära* hos dem.” (Kommunist nr 1, s 14, spalt 2)

Den skruvade ironin i denna sats riktar sig mot mina ord om att ”lära sig socialism av trustorganisatörerna”.

Detta förefaller Osinskij löjligt. Han vill göra trustorganisatörerna till ”vanliga anställda”. Om det vore skrivet av en person i en ålder, om vilken diktaren sade ”endast femton år, ej mer han fyllt . . .”, så skulle man inte förvåna sig. Men att höra sådant prat av en marxist, som fått lära sig att socialismen är omöjlig utan användning av de teknikens och kulturens erövringar som storkapitalismen uppnått, det är en smula underligt. Här finns ingenting kvar av marxismen.

Nej, endast de är värdiga att kalla sig kommunister som förstår att det är *omöjligt* att bygga upp eller införa socialism *utan att gå i lära* hos trustorganisatörer. Ty socialismen är ingen uppfinning utan den betyder att den proletära förtruppen, som erövat makten, tillägnar sig och tillämpar allt som trusterna skapat. Vi, proletariatets parti, har *inget annat sätt* att förvärva förmåga att organisera storproduktion enligt trusternas mönster, som trusters, *än* att förvärva den hos kapitalismens förstklassiga specialister.

Vi har inget att lära dem, ifall man inte ställer sig det barnsliga målet att ”lära” de borgerliga intellektuella socialism. Vi skall inte lära dem utan expropriera dem (vilket sker tämligen ”beslutsamt” i Ryssland), vi måste *stoppa* deras sabotage, *underordna* dem sovjetmakten som skikt eller grupp. Men vi kommunister – ifall vi inte är i barnåldern och inte har barnsliga uppfattningar måste lära av dem och de har något som vi måste lära oss, ty proletariatets parti och proletariatets förtrupp har *ingen erfarenhet* av att på egen hand organisera jätteföretag, som betjänar tiotals miljoner människor.

Rysslands bästa arbetare har förstått detta. De har börjat lära av kapitalistiska organisatörerna, av de ledande ingenjörerna, av de tekniska specialisterna. De har målmedvetet och försiktigt börjat med det lättare och går så småningom över till det svårare. Att det hela går långsammare i järn- och stålindustrin och i maskinindustrin beror på att arbetet där är svårare. Men textilarbetarna, tobaksarbetarna och läderarbetarna hyser ingen fruktan för ”statskapitalismen” som de deklasserade småborgerliga intellektuella, de fruktar inte att ”gå i lära hos

trustorganisatorerna”. Dessa arbetare sitter i de ledande centrala institutionerna, t ex i Lädercentralen, sida vid sida med kapitalister, *lär av dem*, organiserar trustar, organiserar ”statskapitalism”, som under sovjetmakten är tröskeln till socialism, förutsättningen för socialismens säkra seger.

Detta arbete jämte verksamheten att införa arbetsdisciplin har påbörjats av Rysslands avancerade arbetare. Det sker i all anspråkslöshet, utan uppståndelse, utan pukor och trumpeter, vilket en del ”vänstermän” inte kan undvara, det pågår med den största försiktighet och successivitet, med hänsynstagande till praktikens lärdomar. Detta svåra arbete, arbetet att praktiskt *studera* uppbyggandet av storproduktion, är en borgen för att vi är inne på rätt väg, en borgen för att Rysslands medvetna arbetare bekämpar den av småägandet betingade upplösningen, den småborgerliga disciplinlösheten*, en borgen för kommunismens seger.

VI

Till slut två anmärkningar.

När vi diskuterade med ”vänsterkommunisterna” den 4 april 1918 (se Kommunist nr 1, s 4, fotnot) sade jag dem rakt på sak: försök förklara vad ni är missnöjda med i dekretet om järnvägarna, föreslå *själva* ändringar i det. Det är er plikt som proletariats ledare i Sovjetryssland, annars blir era ord ingenting annat än fraser.

Den 20 april 1918 utkom nr 1 av Kommunist, och där finns *inte ett ord* om hur man enligt ”vänsterkommunisterna” borde ändra och korrigera dekretet om järnvägarna.

Med denna tystnad har ”vänsterkommunisterna” dömt sig själva. De inskränkte sig till utfall och antydningar mot dekretet om järnvägarna (s 8 och 16 i nr 1) men gav inget sammanhängande svar på frågan om hur dekretet skall ändras om det inte är riktigt.

Kommentarer är överflödiga. En *sådan* kritik av dekretet om järnvägarna (ett mönster för vår linje, fasthetens, diktaturens, den proletära disciplinens linje) kommer de medvetna arbetarna att kalla antingen ”isuvkritik” eller en tom fras.

Den andra anmärkningen. I nr 1 av Kommunist har kamrat Bucharin skrivit en för mig mycket smickrande recension av min broschyr Stat och revolution. Men hur värdefulla utlåtanden av personer som Bucharin än är för mig, måste jag dock ärligt säga att recensionens *karaktär* avslöjar ett sorgligt och anmärkningsvärt faktum. Bucharin betraktar den proletära diktaturens uppgifter så, att han vänder ansiktet mot det *förgångna* och inte mot framtiden. Bucharin har observerat och framhävt det som kan vara gemensamt för den proletära och den småborgerliga revolutionären i frågan om staten. Bucharin har ”inte observerat” just det som skiljer den förra från den senare.

Bucharin har observerat och framhävt, att den gamla statsapparaten måste ”krossas”, ”sprängas”, att bourgeoisin måste ”fullständigt kvävas” osv. Det kan också den desperata småborgaren vilja. Och detta har vår revolution i huvuddrag *redan* gjort från oktober 1917 till februari 1918.

Men vad inte ens den mest revolutionära småborgaren kan vilja, vad den medvetna proletären vill och vad vår revolution *ännu inte* har gjort – om det talas det också i min broschyr. Och denna uppgift, denna morgondagens uppgift, har Bucharin förtigit.

* Det är synnerligen betecknande, att tesförfattarna inte säger ett enda ord om den proletära *diktaturens* betydelse på det ekonomiska området. De talar endast om ”organisation” osv. Men detta erkänner också småborgaren, som just är skräckslagen för arbetarnas diktatur på de ekonomiska förhållandenas område. En proletär revolutionär skulle i ett sådant ögonblick aldrig kunna ”glömma” denna den proletära revolutionens ”kärna”, som riktar sig mot kapitalismens ekonomiska grundvalar.

Men jag har så mycket större anledning att inte tåga om detta som man för det första av en kommunist bör vänta, att han ägnar störst uppmärksamhet åt morgondagens uppgifter och inte åt gårdagens; för det andra är min broschyr skriven innan bolsjevikerna tog makten, då man inte kunde servera bolsjevikerna vulgära och kälkborgerliga resonemang i stil med: "Nåja, efter maktövertagandet började man *naturligtvis* sjunga visan om disciplinen ..."

"Socialism ... kommer att utvecklas till kommunism ... Ty människorna kommer att *vänja sig* att *utan våld* och *utan underordnande* iaktta de elementära villkoren för en samhällsgemenskap." (Stat och revolution. De "elementära villkoren" var det alltså fråga om *innan* makten togs.)

"... först då börjar demokratin att *dö* bort . ." då "människorna ... så småningom kommer *att vänja sig* att iaktta de elementära, under århundraden kända, årtusenden igenom i alla föreskrifter upprepade reglerna för samliv, att iaktta dem utan våld, utan tvång, utan underkastelse, *utan den speciella apparat* för tvång som kallas stat." (Ibidem, s 84; "föreskrifter" var det fråga om *innan makten* togs.)

". . . den högre fasen av kommunismens utveckling [av envar efter förmåga, åt envar efter behov] ... förutsätter att man inte har den nuvarande låga arbetsproduktiviteten och inte heller den *nuvarande* kälkborgaren, som är i stånd att i likhet med prästseminaristerna i Pomjalovskijs berättelser 'för skoj skull' förstöra förråden av samhällelig rikedom och kräva det omöjliga." (Ibidem, s 91)

"Till dess den högre fasen av kommunismen inträtt kräver socialisterna den *strängaste* kontroll från samhällets *och från statens* sida över arbetsnormerna och konsumtionsnormerna." (Ibidem)

"Registrering och kontroll – det är vad som framför allt krävs för att *den första fasen* av det kommunistiska samhället skall 'komma igång' och börja fungera riktigt." (Ibidem, s 95) Och denna kontroll får inte införas endast över "den obetydliga minoriteten kapitalister, över det herrskap som vill bibehålla de kapitalistiska ovanorna" utan också "över de arbetare som starkt demoraliserats av kapitalismen" (ibidem, s 96) och över "parasiter, herrskapssöner, skojare och andra som 'bevarar kapitalismens traditioner'" (ibidem).

Det är anmärkningsvärt, att Bucharin *inte* har framhävt *detta*.

Den 5 maj 1918

Publicerat i *Pravda* nr 88, 89 och 90 den 9, 10 och 11 Maj 1918

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 36, s 283-314

Undertecknat: N Lenin